

A photograph of a woman in a blue polo shirt and a dark blue cap with a white letter 'A' on it, tending to a brown horse. She is holding the horse's lead rope. The horse is wearing a blue halter. The scene is set in an outdoor paddock with a white fence and green trees in the background. The image is framed by a white circular border.

Hippisch onderwijs in 2028

Een wenkend perspectief



LEI

WAGENINGEN UR

Inleiding

Het hippisch onderwijs en de hippische sector onderkennen dat ze nauw bij elkaars activiteiten betrokken moeten zijn. Opleiden is immers de basis van de sector. In 2012 bestaat een kloof tussen het bedrijfsleven en het hippisch onderwijs en is er behoefte aan sterkere onderlinge relaties, zodat verwachtingen van het bedrijfsleven stroken met wat het hippisch onderwijs zijn leerlingen en studenten biedt.

Het hippisch bedrijfsleven wil graag transparantie van het onderwijs en is gebaat bij afgestudeerde leerlingen die de sector inspireren en innoveren. Het onderwijs wil graag continu geïnformeerd blijven over de ontwikkelingen, verwachtingen en ervaringen met studenten. Dit vergt adequate en accurate communicatie tussen onderwijs (van vmbo tot wo) en bedrijfsleven, maar ook tussen onderwijsinstellingen onderling en binnen het bedrijfsleven. De noodzaak tot samenwerking komt voort uit het besef dat de Nederlandse hippische sector een economisch belangrijke sector is met grote sociaal-maatschappelijke betekenis. Een sector die op een aantal

terreinen absolute wereldtop is, en dat wil blijven. Dat vergt blijvende investeringen in de relatie tussen de hippische sector en het hippisch onderwijs.

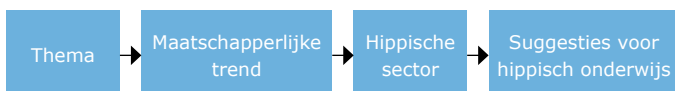
Het jaar 2028 ligt zestien jaar voor ons. De kampioenen van de Olympische Spelen van 2028 starten nu met hun hippische opleiding.

Dit wenkend toekomstperspectief ondersteunt prikkelend de discussie binnen en tussen het hippisch onderwijs en de hippische sector. Het doel is inzichtelijk te maken hoe de hippische sector een goede aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt kan realiseren voor de middellange termijn. Welke thema's zouden dan in een discussie gericht op de aansluiting van onderwijs en arbeidsmarkt aandacht verdienen? Met als toekomstig resultaat een visie op hoe het hippisch onderwijs in Nederland zich tot 2028 zou kunnen of moeten ontwikkelen. Een visie van de hippische sector voor 2028 is de basis voor het inrichten van het hippisch onderwijs, om niet alleen de huidige maar ook toekomstige trends en ontwikkelingen mee te nemen in onderwijsprogramma's.



Opbouw

Voor de hippische sector belangrijke thema's relateren we aan te verwachten maatschappelijke trends tot 2028. We beschrijven de betekenis van deze trends voor de ontwikkeling van de hippische sector tot 2028. Het wenkend perspectief is een goede aansluiting tussen de hippische sector en het hippisch onderwijs in het jaar 2028. Vervolgens geeft deze brochure een aantal suggesties voor het hippisch onderwijs om toekomstige arbeidskrachten op te leiden die, gezien de maatschappelijke trends, de relevante kennis en vaardigheden bezitten.



Opbouw van het hippisch onderwijs

Diverse instellingen binnen het (v)mbo, hbo en universitair onderwijs voorzien in het huidige hippisch onderwijs in Nederland. Het hippisch onderwijs is zeer divers en kan grofweg worden ingedeeld in drie categorieën die de primaire focus van de opleiding weergeven:

Paard en mens

Het onderwijs is primair gericht op de interactie tussen paard en mens met focus op projectmanagement, gedragskennis, psychologie, sponsoring, organiseren, rijkunst, ondernemerschap en het welzijn van paarden, recreatie, educatie, zorg en kinderopvang.

Paard en onderneming

Het onderwijs is primair gericht op zakelijke aspecten van de hippische wereld zoals het runnen van een eigen bedrijf (ondernemerschap), inzicht in verzorgingskosten, huisvestingskosten, medische kosten, wetgeving en boekhouding, marktonderzoek, innovatieprocessen, intellectueel eigendom en marketing, Europees zakendoen en toerisme, internationale marketing en marketing & supply chain management.

Paard en prestatie

Het onderwijs is primair gericht op diermanagement, diergeneeskunde, voeding, veiligheid, training, sport, anatomie, fysiologie, ergonomie en evenwichtige belasting van het paard, huisvesting en fokkerij om de individuele prestatie van het paard te verbeteren.

Dit wenkend perspectief ondersteunt de discussie binnen en tussen het hippisch onderwijs en de hippische sector.



Paardenwelzijn & paardengezondheid

Maatschappelijke trend

De Nederlandse paardenhouderij is de laatste decennia een sector van grote sociaal-maatschappelijke betekenis geworden. Dat betekent ook dat de maatschappelijke aandacht en zichtbaarheid van de sector is toegenomen en dat er aandacht is voor de positieve en negatieve effecten van schaalvergroting en intensivering van de paardenhouderij. De sociale omgeving rond de paardenhouderij verandert, met meer aandacht voor het verminderen van antibiotica ter voorkoming van resistentie (in de gehele veehouderij), effectieve dierziektebestrijding, een I&R-systeem, nieuwe concurrentie door verbredende veehouders en veranderende klantbehoeften. De schaalvergroting van landbouwbedrijven zet mondiaal door en dit geldt ook voor de professionele paardenhouderij in Nederland. De paardenhouderij is grondgebonden en maakt veelal op een extensieve manier gebruik van de grond, met uitloop. Hierin blijft de sector zich positief onderscheiden (ook voor de toekomst) van het imago van de intensieve veehouderij in Nederland.

Er zal wereldwijd meer aandacht zijn voor voedselzekerheid doordat de wereldbevolking naar 9 miljard mensen groeit. Deze trend heeft effecten op de paardengezondheid via de teelt van (ruw)voer. Voor de meest gebruikte soorten ruwvoer voor paarden (hooi en kuilgras) is er geen additionele toepassing voor menselijke consumptie mogelijk, terwijl dit er voor bijvoorbeeld soja en mais wel is. Grasland zal in de toekomst ingezaaid worden met gewassen die gebruikt worden voor biobrandstof of met andere voedergewassen, waardoor er schaarste op zou kunnen treden op de markt van hooi en kuilgras. Voor krachtvoer (veelal granen) wordt gebruik gemaakt van reststromen uit de voedingsindustrie. Concurrentie om

landbouwareaal heeft een prijsopdrijvend effect op diervoedergewassen in algemene zin, een effect dat tot 2028 zal doorzetten en kan leiden tot een zoektocht naar alternatieven en het voorkomen van verspilling van diervoeders door op maat te voeren.

Hippische sector

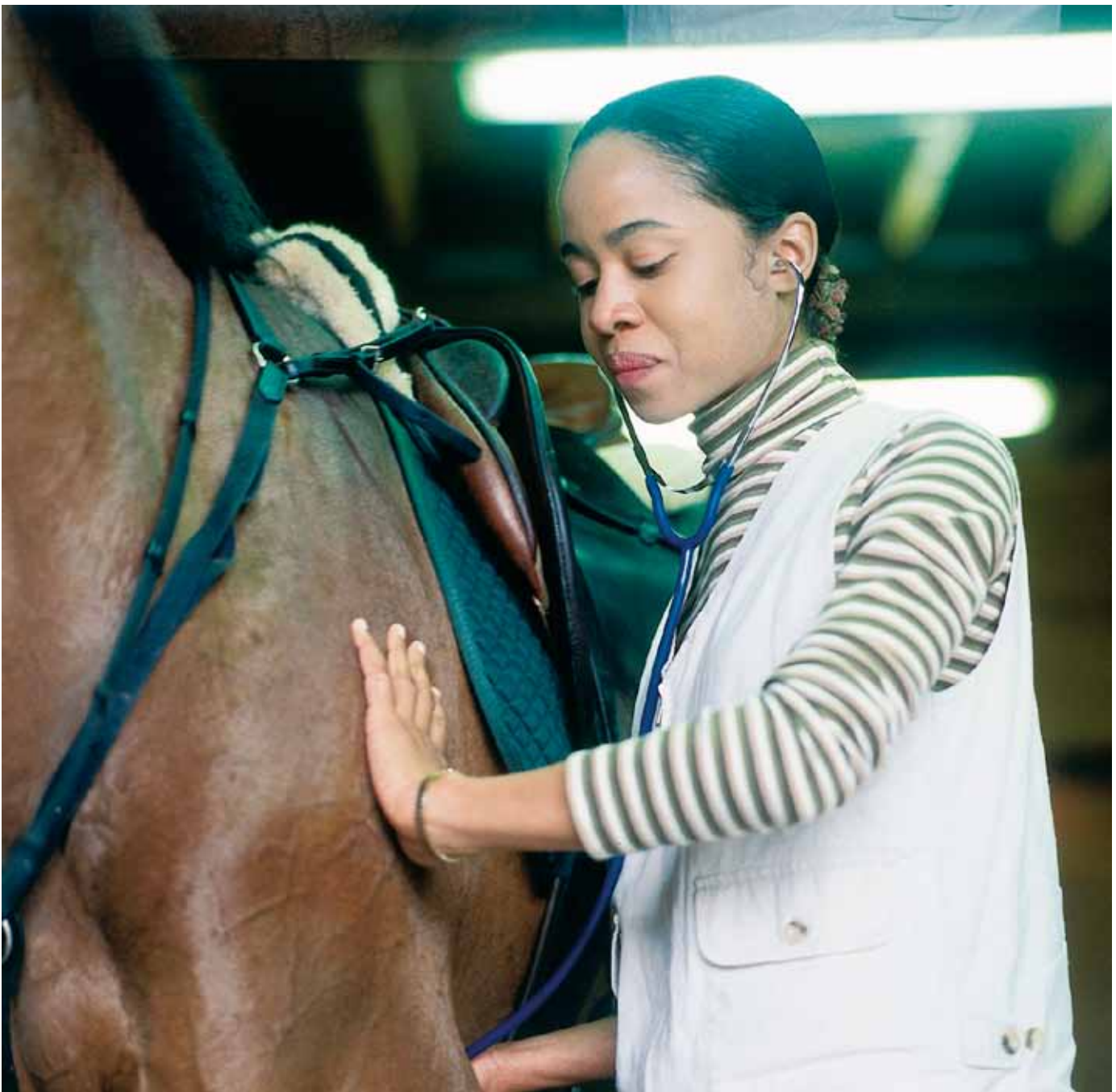
Naast de huisvesting en het welzijn van paarden neemt de bewustwording van voeding voor het paard steeds meer toe. Hierbij is ruwvoer een belangrijke basis. In 2028 is er meer kennis beschikbaar over wat de juiste kwaliteit ruwvoer voor paarden is. Het weidebeheer is aangepast voor het verkrijgen van sober gras voor hooi en kuil.



Door dit weidebeheer zal obesitas onder paarden sterk afnemen. Weides zijn voorzien van paardvriendelijke omheiningen die passen in het landschap. Door het I&R-systeem in 2028 is het mogelijk om een digitaal monitoringssysteem voor paardenziekten op te zetten. Met deze monitoring worden ziekten zoals droes, rhinopneumonie en influenza snel gelokaliseerd en kan verspreiding effectief worden tegengegaan. Dit geldt ook voor 'nieuwe' dierziekten zoals Afrikaanse paardenpest. Er worden dagelijks veel paarden vervoerd voor wedstrijden, handel of dierenartsbezoeken. Het vastleggen van de transporten in 2028 zorgt voor een betere preventie en snelle bestrijding van een dierziekte. In 2028 zal het ontwormen van de paarden ook via dit monitoringssysteem plaatsvinden. Paarden worden alleen op basis van mest-onderzoek ontwormd om resistentie te voorkomen.

De bewustwording van de maatschappij over het welzijn van paarden neemt toe. In 2028 hebben de paardenhouders en werknemers in de hippische sector, identieke basiskennis over het welzijn van paarden meegekregen in hun opleidingen. Zij zijn in staat deze kennis over te dragen binnen en buiten hun werk. Op deze manier wordt kennis steeds verder verspreid en ingebed in de sector. Het breed uitdragen van kennis over het welzijn van paarden zorgt voor discussie in de sector die – eventueel via innovaties – uiteindelijk ten goede komt aan de paarden.

In 2028 kunnen alle paarden dagelijks sociale contacten hebben met andere paarden. Voor een gezond paard is beweging noodzakelijk. Door de kennis van paarden en het innovatieve karakter van de sector is het mogelijk om sociale contacten te combineren met het geven van



beweging aan de paarden. Uiteraard is dit alleen mogelijk als mensen ook daadwerkelijk getraind zijn om paarden en hun gedrag te kunnen observeren.

In 2028 zijn er diverse hippische cursussen periodiek verplicht gesteld voor het bezit van een eigen paard. Voor het goed doorlopen van de cursus krijgt de deelnemer een certificaat. Deze certificaten richten zich op huisvesting, verzorging, training, EHBO, gedrag, fokkerij en het hebben van een paard. Gemeenten betrekken de certificaten bijvoorbeeld bij afwegingen voor een omgevingsvergunning bij bouwaanvragen. Hiermee hebben de certificaten in 2028 een prominente rol binnen de hippische sector. Om theoretische kennis te verkrijgen rondom het paard worden kinderen onder de 12 jaar in 2028 theoretisch opgeleid. Dit betekent dat kinderen naast paardrijlessen ook theorielessen krijgen op hippische accommodaties. Op deze manier wordt de basis gelegd voor een verantwoorde omgang met het paard en een bewuste keuze voor het bezit van een eigen paard. Om deze theorielessen te kunnen verzorgen dient het toekomstige personeel te beschikken over deze kennis en geschoold te zijn in het uitdragen van kennis.

Tijdens de Olympische Spelen van 2012 was 30% van de deelnemende paarden Nederlands gefokt. Deze standaard moet tot de Olympische Spelen van 2028 gelijk blijven, zo niet worden verbeterd. Daarbij speelt de duurzaamheid van het Nederlands gefokte paard een belangrijke rol. De fokkerij heeft daarbij niet alleen aandacht voor het best presterende paard; het paard moet ook beschikken over de juiste anatomische ontwikkeling om langer op hoog niveau te presteren en te leven.

Professionalisering

Maatschappelijke trend

Toenemende individualisering leidt tot een afname van het aantal leden bij maatschappelijke organisaties zoals politieke partijen, ontwikkelingsorganisaties en sportclubs. De paardensport kent geen terugloop in het aantal beoefenaars maar wel in de organisatiegraad. De recreatieve paardenhouderij kan – via de bestaande en groeiende populariteit van paardensport onder de burgers en jeugd – bijdragen aan het vergroten van sociale cohesie. In Nederland hebben in 2012 ongeveer 70.000 ruiters een startpas bij de KNHS en ruim 77.000 ruiters een ruiterpaspoort bij de FNRS (bron: www.KNHS.nl). Gezien de stijgende lijn sinds 2003 in het aantal ruiters dat actief is in de paardensport, is de verwachting dat het beoefenen van paardensport tot 2028 aan populariteit stijgt. De toenemende vergrijzing (meer zorgbehoefte)

in combinatie met individualisering maakt dat de paardenhouderij, meer dan nu, preventieve en curatieve betekenis krijgt in de menselijke gezondheidszorg. Daarbij zal het paard voor therapeutische toepassingen – via coaching



Suggesties voor het onderwijs

- Zorg voor flexibiliteit in het onderwijs om te blijven voldoen aan de meest recente maatschappelijke wensen, opvattingen en ontwikkelingen met betrekking tot wat goed en slecht is voor een paard.
- Zorg voor primaire vakkennis. De hippische sector veronderstelt dat kennis en vaardigheden – die leiden tot vakmanschap – in het hippisch onderwijs is bijgebracht. Dat geldt ook voor communicatie- en didactische vaardigheden in de opleidingen. Het valt onder de beroepsethiek dat iedereen in de hippische wereld dezelfde basiskennis over het paard bezit en daarmee dezelfde taal spreekt.
- Richt in samenspraak met de sector stage-, afstudeer- en promotietrajecten op de complexe uitdagingen waar de sector voor staat, zoals de ontwikkeling van een kosteneffectief I&R-monitoringsysteem en innovaties in paardenvoeding en voedingstechnieken.

met paarden en in de bestrijding van obesitas bij mensen – belangrijker worden.

Door individualisering zoeken particulieren kennis op andere manieren dan via de georganiseerde structuur van verenigingen en sectorpartijen. Steeds veelvuldiger wordt informatie via open forumdiscussies en internetgroepen uitgewisseld en de verwachting is dat deze trend tot 2028 doorzet. De sector zal in samenwerking met het hippisch onderwijs moeten kijken hoe zij deze groeiende groep niet-georganiseerde paardenhouders toch – zonder lidmaatschap – kan bereiken. Een suggestie is een certificaat voor het goed doorlopen van een cursus voor het bezit van een eigen paard. De sector heeft hier een groot eigenbelang bij. Immers, een groot deel van de misstanden wordt door onwetendheid van niet-georganiseerde paardenhouders veroorzaakt. Dit heeft zijn weerslag op de gehele sector.

Demografische trends als toenemende verstedelijking en bevolkingskrimp zorgen dat er regionaal verschillen zullen

zijn voor ondernemers in de te kiezen ondernemingsstrategie, waar de ondernemers zich voortdurend van bewust moeten zijn. Algemene trends in toerisme en recreatie zijn de opkomst van nieuwe toeristische regio's, een meer assertieve consument met meer inkomen en een toenemende wens naar luxe, gemak en duurzaamheid (ecotoerisme), meer alleenstaanden en meer inzet van digitale netwerken.

Hippische sector

De ondernemersstrategieën van paardenhouderijen – en de hippische opleidingen – behouden in de toekomst een grote mate van diversiteit. Het hippisch onderwijs dient zorg te dragen voor het leveren van een grote diversiteit aan afgestudeerde arbeidskrachten om werkzaamheden te vervullen binnen de hippische accommodaties. Ondernemers moeten in de toekomst creatiever worden en leren 'out of the box' te denken, zodat ze deze ideeën om kunnen zetten in ondernemersplannen. Dat is niet anders dan nu al wenselijk is. De maatschappelijk relevante thema's zijn voor een deel bekend. Er zijn ook thema's die nu nog niet in het onderwijscurriculum zitten en waarvan nog niet duidelijk is of ze in de toekomst wel belangrijk worden. Ondernemerschap als competentie gaat in belangrijke mate ook over hoe men anticipeert op onverwachte omstandigheden. Daarmee is een praktische vertaling van het onderwijs gericht op de onbekende maatschappelijke trends van de toekomst noodzakelijk.

Voor een professionele sector zijn mensen nodig die de open houding hebben die bij een dergelijke sector past. Anno 2012 weet een deel van de afgestudeerde mbo'ers en hbo'ers niet wat ze willen doen na hun opleiding. Het besef ontbreekt dat een netwerk opbouwen tijdens een opleiding belangrijk is voor de toekomstige loopbaan. In 2028 worden leerlingen vanuit een breed netwerk getraind, zodat zij ondernemerschapskansen voor zichzelf zien. Opleidingen zullen met het oog op de toekomst ook een uitgebreid netwerk met het bedrijfsleven hebben, zodat leerlingen hun weg makkelijker kunnen vinden.



Bij een professionele hippische sector hoort ook een goede landelijke organisatie van de arbeidsomstandigheden. In 2028 is het werkgeverschap verbeterd zodat mensen die werkzaam zijn in de hippische sector een passende beloning en werkschema krijgen voor hun werkzaamheden. Dit alles is vastgelegd in een cao voor de hippische sector. In de cao zijn de normen van de ARBO-catalogus verwerkt en zijn de verschillende eisen aan de werkzaamheden binnen de hippische bedrijven beschreven.

Door het hebben van kengetallen voor de verschillende typen hippische bedrijven is het in 2028 mogelijk om de prijsstelling van producten en diensten te onderbouwen. Op deze manier worden verdienmodellen binnen de hippische sector versterkt. Dit is essentieel omdat de hippische sector een conjunctuurgevoelige sector is. Met deze verdienmodellen kan de ondernemer gerichtere keuzes maken in zijn ondernemersstrategie. Door marketing als vak aan te bieden in de opleidingen is het voor de werknemers van de toekomst beter mogelijk om de verschillende diensten binnen de hippische sector te vermarkten.

De sector dringt tot 2028 aan op intensievere samenwerking tussen de faculteit Diergeneeskunde (Universiteit Utrecht) en Wageningen Universiteit & Research Centre. Beide bieden nu zonder intensieve samenwerking – en daarmee versnipperd – de wetenschappelijke kennisbasis voor de hippische sector op verschillende domeinen als diergezondheid, dierenwelzijn en huisvesting. Het is een streven van de hippische sector om een intensievere samenwerking te bereiken.

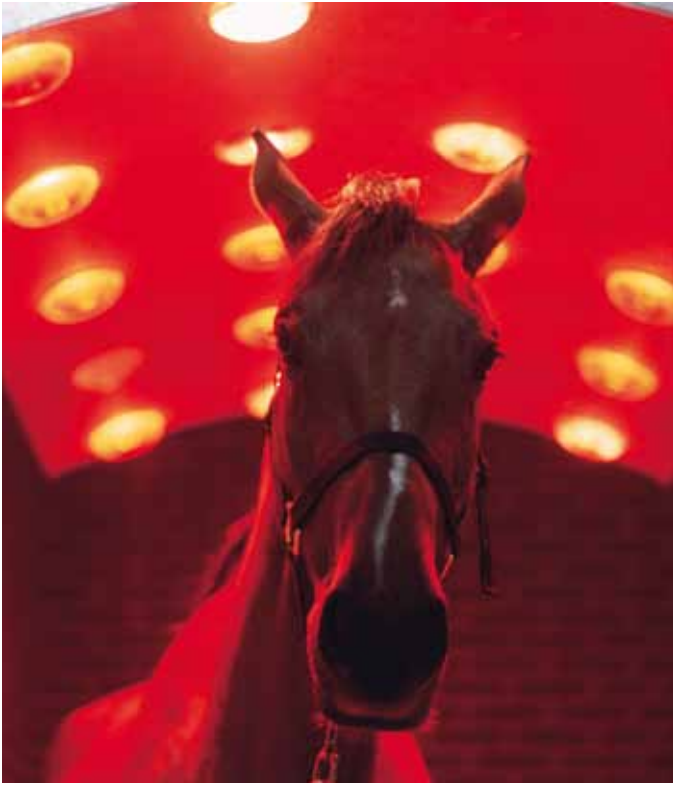
De trend in het hippisch onderwijs (vooral mbo en hbo) is al jaren dat er minder praktijkleren in het curriculum is opgenomen. De gemiddelde groepsgrootte van praktische colleges is kleiner, waarmee vergeleken met theoretisch onderwijs de kosten van dit type onderwijs per leerling of student hoger zijn. Met het oog op teruglopend budget voor de opleidingen zal deze trend zich autonoom tot 2028 voortzetten. Vanuit de behoeften van de hippische sector is dit een ongewenste ontwikkeling. Omdat er in de toekomst minder tijd is voor praktische colleges en stage tijdens de opleiding krijgt het leerbedrijf en de praktijkopleider een nog belangrijker rol bij het opleiden van nieuw personeel. Het onderwijs zal in 2028 modules praktijkgerichte trainingen blijven aanbieden voor de praktijkopleiders zodat deze hun coachende rol goed kunnen uitvoeren. De praktijkopleider moet dan bereid zijn hierin tijd te investeren. De hippische sector zal haar verantwoordelijkheid moeten nemen door te investeren in het praktijkleren in de onderwijscurricula. De stages in het hippische onderwijs behelzen een opdracht die gerelateerd is aan ondernemerschap. Dit kan op alle mogelijke gebieden worden uitgevoerd, aangepast aan het niveau en jaargang van de stagiair(e) en afgestemd met de scholen.

Suggesties voor het onderwijs

- Geef praktijkleren een prominente rol. Onderwijscurricula zijn gedeeltelijk flexibel zodat er ruimte is te anticiperen op onbekende maatschappelijke trends van de toekomst.
- Integreer onderwerpen als economie en het gebruik van kengetallen voor het verkrijgen van beter inzicht in ondernemersstrategie en verdienmodellen. Laat marketing in elke opleiding terugkomen. Marketingkennis- en vaardigheden geven werknemers van de toekomst de benodigde middelen voor de verkoop van verschillende hippische diensten en producten.
- Laat taal, gedrag, houding, en presentatie een belangrijker rol spelen binnen alle opleidingen. Ondernemerskwaliteiten als klantgerichtheid, communicatie, presentatie, samenwerking, zakelijkheid, creativiteit en externe gerichtheid blijven van groot belang.
- Zorg voor een intensievere samenwerking tussen de universiteiten die de wetenschappelijke kennisbasis voor de hippische sector vormen.
- Lever een grote variatie aan afgestudeerde arbeidskrachten om werkzaamheden te vervullen binnen de hippische accommodaties.



Ketengericht & systeeminnovaties



oppervlakte, groepshuisvesting, lichtinval, stalklimaat, het bieden van uitlopmogelijkheden en afleiding, vloeroppervlak en het afvoeren van mest. Maatschappelijk gewenste duurzaamheidsverbeteringen in de stallen en aan de bedrijfspanden zullen zich steeds sneller terugverdienen.

Daken van stallen worden in 2028 meer gebruikt voor het winnen van zonne-energie. Door afspraken over levering van zonne-energie aan burens ontstaat er ook een sterkere binding met de naaste omgeving. Regenwater wordt opgevangen van de daken om de paarden te voorzien van water, om te gebruiken in de wasplaats en om de wc's op het bedrijf door te spoelen. De mest wordt vers afgevoerd en vergist en het restproduct komt als bodembedekking in de stal. Uit de vergisting komt ook energie vrij die kan worden gebruikt op het bedrijf. Hierdoor ontstaat een gesloten kringloop. Deze vormen van voorzieningen zijn algemeen geaccepteerd en geïmplementeerd bij de meeste hippische accommodaties in 2028. De hippische sector volgt in 2028 actief de toepassing van nieuwe verduurzamingstechnieken in andere sectoren. Om te zorgen voor up-to-date kennis worden studenten ook

Maatschappelijke trend

Duurzaamheidsverbeteringen zijn te verwachten door het groeiend maatschappelijk besef van klimaatverandering, de afname van soortenrijkdom, de blijvende aandacht voor stikstof, fosfaat, ammoniak en de eindigheid van fossiele energiebronnen en andere grondstoffen. Daarom zal in de ondernemersstrategie van 2028 meer dan nu aandacht zijn voor het klimaat, de mogelijkheden voor hergebruik van water en de energietransitie, bijvoorbeeld via biovergisting. Door technologische ontwikkelingen wordt een toename van mestverwerking op industriële schaal verwacht.

Hippische sector

In 2028 is er binnen de hippische sector meer bewustwording voor ketengerichte bedrijfsvoering. Dit komt voort uit de toenemende maatschappelijke aandacht voor duurzaamheid en de noodzaak om als sector midden in de maatschappij te staan. De sector innoveert en bedrijven onderscheiden zich van elkaar op aspecten waar de maatschappij waarde aan hecht. Dat betekent open en eerlijk zijn over eigen productie en diermanagement.

Duurzame veehoudersystemen zijn nog volop in ontwikkeling en de lat wordt geleidelijk aan steeds hoger gelegd. Systeeminnovaties als integraal duurzame stalsystemen worden breder toegepast op hippische bedrijven. Dankzij onderzoek en innovatie is de integrale duurzame stal in 2028 een hele andere stal dan die van vandaag. De overheid stimuleert de ontwikkeling van duurzame stalsystemen met subsidieregelingen. Stalinnovaties die van belang zijn voor mens en paard zijn gericht op box-



geschoold in deze vormen van innovaties op het bedrijf. Dit kan bijvoorbeeld door in de opleiding veel aandacht te besteden aan biobased economy.

In 2028 is er meer samenwerking tussen de verschillende deelsectoren binnen de paardenhouderij (FNRS, KNHS, fokkerij), omdat de maatschappij geen onderscheid ziet tussen deze deelsectoren. Topsport en recreatiesport werken met elkaar samen en gaan soepel in elkaar over. Dit geldt niet alleen in de wedstrijd sport, maar ook in de opleidingen voor instructie en juryleden.

Suggesties voor het onderwijs

- Zorg voor onderwijsmodules gericht op duurzame bedrijfsvoering met kringlopen, laat 'biobased economy' in elke opleiding terugkomen.
- Zorg voor onderwijsmodules met ruimte voor de ontwikkeling van innovatieve ideeën voor stalsystemen waarbij duurzaamheid, paardenwelzijn en ook kosten-besparingen de kernwoorden zijn.



Maatschappelijke trend

De positie van de overheid ten opzichte van de markt voor afgifte van vergunningen, bestemmingsplanwijzigingen, handhaving bij misstanden en het opleggen van boetes is belangrijk voor de ontwikkeling van de hippische sector. De omgang van lokale en regionale overheden met de hippische sector verschilt sterk door de autonomie en deze verschillen zullen op weg naar 2028 blijven bestaan. De hippische sector blijft een economisch waardevolle sector op het platteland. In de toekomst zullen gemeenten in regio's waar de landbouw sterk terugloopt eerder de bestemming of nevenbestemming paardenhouderij hanteren. De overheden besteden aandacht aan toezicht en handhaving gericht op illegale situaties van bijvoorbeeld paardenbakken, stallingen, mestopslag en manegeactiviteiten. Mede door handhavingsverzoeken vanuit een steeds mondiger wordende maatschappij zullen lokale overheden steeds meer aandacht besteden aan misstanden in de paardenhouderij, zoals verwaarlozing en de handel in afgekeurde paarden.

Het paard blijft maatschappelijk emotioneel een bijzondere plaats innemen, die niet te vergelijken is met andere landbouwhuisdieren als het varken, de koe of de kip. Er is een trend zichtbaar waarbij het paard wordt 'vermenselijkt' omdat het door de mens wordt benaderd als een mens. Dat betekent dat zorgvuldig en accuraat optreden bij een paardenziekte-uitbraak door de sector als zeer belangrijk wordt ervaren (zie ketengerichtheid). Het is daarbij niet de vraag of er een crisis komt, maar wanneer die komt. De sector zal voorafgaand aan dat





moment een breed gedragen strategie – met zo min mogelijk negatieve maatschappelijke gevolgen – voor bestrijding van een ziekte moeten hebben.

Thematische woonwijken hebben in de ruimtelijke ordening een toekomst in Nederland. Het Amerikaanse concept van 'Commodity-based building', waaronder paardenwoonwijken en seniorensteden vallen, zullen gezien de bestaande interesse hiervoor in 2028 in Nederland bestaan. Deze concepten bieden ruimtelijke winst, mogelijkheden voor duurzaamheidsinvesteringen en sociale cohesie voor bewoners door de mogelijkheid van zelforganisatie. Daarnaast biedt het wonen in een paardenwoonwijk mogelijkheden voor kostenbesparing door schaalvoordelen.

Voor de gezondheid van de mens is een goede balans nodig tussen fysieke en mentale gezondheid. Het aantal mensen met welvaartsziekten als obesitas is de afgelopen 30 jaar verdubbeld. Dit heeft verregaande gevolgen voor de maatschappij door de toename van ziekten als diabetes, hart- en vaatziekten, te hoge bloeddruk, koemelkallergie, te hoog cholesterol en kanker. De gevolgen van deze ziekten zijn een verminderde arbeidsproductiviteit en een kortere levensverwachting.

Hippische sector

Gemeenten weten anno 2012 vaak niet goed hoe ze met de paardenhouderij om moeten gaan. De aanbeveling uit de Handreiking Paardenhouderij en Ruimtelijke ordening (VNG, 2006 herzien in 2009) om een bestemmingscategorie 'paardenhouderij' te hanteren, is nog maar zelden toegepast. Welke kansen er in de ruimtelijke ordening liggen, wat de valkuilen zijn en welke coördinatie bij vergunningsaanvragen of bestemmingsplanwijzigingen nodig is van de hippische ondernemer, is tot nu toe geen vast onderdeel van het curriculum van een hippische opleiding. In 2028 wel.

Het is de verwachting dat de paardenhouderij in de toekomst meer ruimte in het buitengebied gaat innemen. Vooral in gebieden onder stedelijke druk met een zwakke basis van de landbouw is een toename van de paardenhouderij te verwachten. Hippische accommodaties zijn ergens fysiek gevestigd en de hippische ondernemer heeft burens. In de hippische opleidingen zal – door de toenemende maatschappelijke betrokkenheid bij alle ruimtelijke ontwikkelingen als gevolg van toenemende ruimtedruk – een sterke nadruk op externe gerichtheid in het ondernemerschap nodig zijn. Ook verandert de maatschappelijke perceptie over de gewenste omvang

van agrarische bedrijven en de omvang van de veestapel. Het ondernemen met je omgeving betekent dat de ondernemer voortdurend in dialoog met zijn naaste omgeving blijft, en ook dat de ondernemersplannen samen met de naaste omgeving tot stand komen. Daarmee is het lokale draagvlak voor het hippisch bedrijf en voor de toekomstplannen op de desbetreffende locatie het best gediend. Voor de hippische ondernemer is het belangrijk om het bedrijf – samen met burens en de lokale overheid – landschappelijk in te passen.

Het paard is de brug tussen stad en platteland. De hippische bedrijven zijn ingepast in het landschap en hebben voorzieningen om mensen uit de stad te ontvangen zoals horeca, kinderopvang of zorg. De bedrijven zijn aangesloten bij de desbetreffende brancheorganisaties om zo de kwaliteit te waarborgen. Doordat de paardensport steeds meer gaat concurreren met andere sporten en het niet langer vanzelfsprekend is dat paarden alleen de publiekstrekker zijn, wordt klantgerichtheid en presentatie steeds belangrijker.

Hippische ondernemers gaan meer zorgdiensten leveren. In 2028 is meer bekend over de gezondheidsbevorderende kwalificaties van paardenmelk en de verwachting is dat het aantal paardenmelkerijen in Nederland groeit.

Voor de bestrijding van obesitas speelt de hippische sport in 2028 een belangrijke rol. Dankzij paarden kunnen mensen buiten actief zijn. Daarnaast speelt het paard in toenemende mate een rol in trajecten om mensen uit hun isolement te halen. De functie en de werkzaamheden die paarden vervullen gaan dus verschuiven.

Suggesties voor het onderwijs

- Besteed aandacht aan ruimtelijke ordening in de vorm van (toekomstige) wet- en regelgeving, en in de wijze waarop de sector hierop kan anticiperen.
- Besteed aandacht aan externe gerichtheid als een ondernemerskwaliteit, die leidt tot ondernemen in samenspraak met de naaste omgeving, en daarmee tot landschappelijk ingepaste accommodaties en draagvlak voor het bedrijven zijn toekomstplannen.
- Besteed aandacht aan het integreren van nieuwe activiteiten als kinderopvang en zorg binnen het management van het bedrijf.
- Begeleid mensen die via het paard in beweging willen komen, als onderdeel van opleidingen die zich richten op de verbinding tussen paard en mens.

Paard & Sector als exportproduct

Maatschappelijke trend

Door toenemende internationalisering zullen handelsbetrekkingen frequenter over steeds grotere afstanden gaan. Daarnaast zullen studenten en leerlingen hun stageplekken en werkplekken ook steeds meer vinden buiten de landsgrenzen. De trend is dat deze internationalisering zich verder doorzet. Voor de hippische sector betekent dit dat ketens internationaler worden, dat de kansen voor export naar het buitenland toenemen, evenals de kansen voor gewenste buitenlandse investeringen in het bedrijf.

Internationalisering heeft niet enkel gevolgen voor het management in de primaire sector, zoals de handel, de sport en de fokkerij, maar ook voor de secundaire sector, zoals hoefsmeden, stallenbouwers, zadelmakers en hippische onderzoekers. De diensten en producten uit deze secundaire sector zijn tot en na 2028 succesvol te exporteren.

Hippische sector

Het in Nederland gefokte paard blijft ook in 2028 internationaal hoog in aanzien en wordt daarmee steeds meer een exportproduct. De sector is steeds internationaler geïntendeerd en verwacht vanuit het hippisch onderwijs ook nieuwe competente arbeidskrachten die talen beheersen en een internationale (sales) focus hebben.



Het Nederlandse hippisch onderwijs staat internationaal goed bekend, waarmee tot 2028 meer buitenlandse studenten in Nederland (een deel van) de opleiding volgen. Als deze buitenlandse studenten – die voor een groot deel terugkeren naar hun thuisland – in Nederland een interessant toekomstperspectief kan worden geboden, dan zijn dit goede krachten voor een op de export gerichte Nederlandse paardenhouderij.

Bij de paarden die internationaal worden verhandeld speelt een stuk nazorg (after sales) een steeds grotere rol. De nazorg naar de klant kan worden uitgevoerd door middel van bijvoorbeeld de begeleiding van buitenlandse studenten die een netwerk in Nederland hebben opgebouwd. Daarnaast is het ook aantrekkelijk voor Nederlandse studenten om na hun studie als professionals in het buitenland de kennis over paardenhouderij en training uit te dragen. Hiervoor dienen de studenten naast talenkennis ook sociaal-culturele sensitiviteit te hebben. Zeker Azië is een groeiende markt waarbij kopers van paarden de behoefte hebben om paarden goed te huis-

vesten, te voeren en te trainen. Hier ligt dus zeker een markt voor leveranciers en betrokken partijen binnen de hippische sector zoals bouwers van trainingsfaciliteiten, paardenvoeding, hoefsmeden, dierenartsen, fokkers en de organisatoren van wedstrijden, maar ook voor kennis-transfer. Een voorbeeld voor de fokkerij is het Friesche Paardenstamboek en het Koninklijk Warmbloed Paardenstamboek Nederland (KWPN).

Suggesties voor het onderwijs

- Zorg voor minstens één stage in het buitenland.
- Bied excellerende buitenlandse studenten na hun opleiding in Nederland perspectief op een baan in ons land, omdat dit goede arbeidskrachten zijn voor een hippische sector die op verdere internationalisering en export is gericht.
- Laat vreemde talen, maar ook de culturele aspecten van verschillende landen, onderdeel zijn van handelsgerichte opleidingen.





Communicatie onderwijs – student – bedrijfsleven

Maatschappelijke trend

Internet en social media beïnvloeden steeds meer onze belevingswereld en ze bevatten een hoeveelheid informatie en kennis om een dagtaak aan te hebben. Jongeren zijn de grootste groep gebruikers van social media via onder meer smartphones. Voor toekomstige netwerk-ontwikkeling op professioneel vlak zullen social media voor deze jongeren aan belang winnen. Onderwijsinstellingen zullen de jongeren ook via social media bereiken, informeren en enthousiasmeren. Social media is ook een driver voor het vergroten van duurzaamheid. In 2028 maken social media het melden van misstanden, product- en prijsvergelijkingen, het instellen van white and black lists en vragen om handhavingsverzoeken bij overheden laagdrempelig. De keerzijde is dat social media ten onrechte kunnen bijdragen een bedrijf, opleiding of hele sector in een kwaad daglicht te stellen.

Hippische sector

De hippische sector weet in 2028 duidelijk waar ze – met behoud van de grote diversiteit – naar toe wil en welke kennis en vaardigheden daarbij nodig zijn. Anno 2012 wordt in de sport en het bedrijfsleven nog te veel ad hoc gewerkt. Om dit in de toekomst te voorkomen zal worden gewerkt aan een eenduidige visie voor de sector. Dit wordt goed gecommuniceerd door bijvoorbeeld netwerkbijeenkomsten en het gebruik van social media. Daarnaast

krijgen scholen een open blik naar buiten en zijn ze gericht op de arbeidsmarkt en de mogelijkheden. Specialisaties binnen de opleidingen zijn in 2028 mogelijk op minder locaties in Nederland. Eventueel komt er een maximaal aantal leerlingen per jaar voor deelopleidingen aangepast aan de vraag vanuit de arbeidsmarkt. De ORUN-opleidingen en de verschillende opleidingen gerelateerd aan instructie zijn in 2028 op elkaar afgestemd zodat er een soort certificaat uit voortkomt.





Belangenorganisaties maken beter inzichtelijk wat de toekomst is van afgestudeerden binnen de hippische opleidingen. Dit kan door middel van een beter afstemming tussen bedrijfsleven, onderwijs en belangenorganisaties. Om deze afstemming te bereiken wordt in 2028 het bedrijfsleven actief betrokken bij de lerarenopleiding en worden verkorte mbo- en hbo-trajecten aangeboden aan mensen die aangetoond hebben dat zij in de praktijk al voldoende ervaring hebben opgedaan. Op deze manier zijn studenten beter op de hoogte waarvoor ze worden opgeleid. Het onderwijs moet hierbij de studenten ook beter informeren over het toekomstperspectief. Studenten moeten zich ook moreel verplicht voelen om meer eigen tijd te investeren in de praktijk van de hippische sector, voorafgaand aan de opleiding. Om toekomstige studenten alvast een voorproefje te geven van wat hen na de studie te wachten staat, wordt voor aanvang van de studie een oefenstage gelopen. Het bedrijfsleven ondersteunt bij het creëren van dergelijke stageplekken en het plaatsen van deze mensen.

Suggesties voor het onderwijs

- Zorg voor een opleiding voor instructeur waarbij individuele en groepslessen beide aan bod komen in verschillende disciplines van de paardensport.
- Zet een goede communicatiestructuur op tussen hippische opleidingen en het bedrijfsleven zodat de hippische sector de studenten ondersteunt om de opleiding af te ronden door het bieden van stageplaatsen en het voorzien in relevante afstudeeronderwerpen.
- Stel jaarlijks een maximaal aantal leerlingen per opleiding vast om de vraag vanuit de hippische sector en het aanbod van hippische opleidingen beter op elkaar te laten aansluiten. Laat een leerling een opleiding starten na eerst een oefenstage gevolgd te hebben waaruit affiniteit met de sector blijkt.

Colofon

Het GKC programmateam paard is in 2011 met een aantal sectororganisaties (Aequor, Groenhorst college, NHB Deurne, FNRS/FNHO, KNHS/Stichting ORUN, het NHK en VHL), het 'Platform hippisch bedrijf en onderwijs' gestart om het hippisch onderwijs en de hippische sector bij elkaar te brengen. Het initiatief is ondersteund met gelden uit de regeling Kennisverspreiding en Innovatie Groen Onderwijs (KIGO). In opdracht van dit KIGO-project heeft het LEI in samenwerking met het Platform hippisch bedrijf en onderwijs in 2012 dit wenkend perspectief geschreven voor het hippisch onderwijs in 2028. Hiertoe zijn verschillende interviews gehouden met sectorexperts.

Het wenkend perspectief is een goede aansluiting tussen hippische sector en hippisch onderwijs in het jaar 2028. Deze brochure ondersteunt de discussie gericht op het bereiken van de gewenste toekomstbestendige samenwerking tussen de hippische sector en het hippisch onderwijs.



Meer informatie

Paul van der Wielen
T 070 335 81 22
E paul.vanderwielen@wur.nl

Auteurs

Aïde Roest
Paul van der Wielen

Vormgeving en coördinatie

Wageningen UR, Communication Services

Fotografie

Hogeschool Van Hall Larenstein: pag. 2, 4, 6, 7, 8, 9, 12, 14
FNRS: pag. 3, 6
Wim Rots: pag. 5
Johan Perdok: pag. 8-9
Vidiphotocom: pag. 10

Drukwerk

MediaCenter Rotterdam

Oplage

500 exemplaren

www.wageningenUR.nl/lei

LEI-publicatie 12-068
© LEI Wageningen UR, december 2012





LEI Wageningen UR verricht sociaal-economisch onderzoek en is de strategische partner voor overheden en bedrijfsleven op het gebied van duurzame en economische ontwikkeling binnen het domein van voeding en leefomgeving.

Het LEI maakt deel uit van Wageningen UR (University & Research centre). Daarbinnen vormt het samen met het departement Maatschappijwetenschappen van Wageningen University en het Wageningen UR, Centre for Development Innovation de Social Science Group.